

ԳԻՆԱՐԲ ԵՒ ԱՍՊՈՒԶԱՆ

ԳԻՆԱՐԲ. Auricula, oreille d'ours. Primula auricula, L.

Գինարբը կամ Գինարբուկը Հայաստանի լեռներուն գեղեցիկ վարդն է. կը գտնուի Սասուն, Վարազ, Կարին, Բերադանեան լեռները:

Ձիւներու հալքին կը ծաղկի ապրիլէն յունիս ամիսներուն, ժայռերու ծերպերուն մէջ ուր ափ մը հող կը գտնէ, լրի աղբւրներուն եւ ջրաշատ մարմանդներու եզերքը:

Primula Alpina
Գինարբ

Մշտակեաց տունէկ է, երկայն տերեւներ ունի ձուածն, առամաւոր, թանձր, ոլորկ եւ անմազ, որոնք կը տարածուին գետին երեսը շուրջնակի, մէջտեղն ունենալով՝ ծաղկաբեր ցօղունը, որման 10-12 հարիւրորդամեղը երկաւութեամբ, ծայրն ունենալով դեղին ծաղիկներու փունջ մը. կարմիր կամ մանրակապոյն ծաղկով գինարբներ ալ կան:

Բուն գինարբն է դեղին (Սրուանձտեանց). տերեւները դեղձեր ունին, որոնք փոշիով ծածկուած են. մամիկները կը ժողկնն այդ փոշին եւ ալբի հիւանդութեանց կը գործածեն:

Գինարբին զլիաւոր տեսակները.

1) Primula Lutea, Vill. - դիզին գինարբ.
Կճաճ կրային գետիներուն վրայ:

2) Primula Viscosa, Vill. - մանիշակագոյն,

կը սիրէ կայծքարային գետիները:

3) Primula Farinosa, L. վարդապոյն ծաղիկներով, ամէն գետին կը յարմարի, խիստ փոշոտ է:

Սալածորցին կ'երգէ.

Գինարբին հոտն է գովական,
Շատեմք հասրաք են մոքայ հոտոյն.
Մաղիկն փունջ է եղել,
Մարդ չի յագին իւր կաքօտեան:

ԱՍՊՈՒԶԱՆ, Soldanella, clochette des Alpes, Soldanella Alpina, L. կայ տաւ Soldanella montana mikan.

Ապուղանը, կրնանք ըսել որ ծառայուտ գաւունն աւետող առաջին ծաղիկն է. կը բնակի 2000-3000 մետր բարձրութեան վրայ՝ ձիւնահովիտներու, սառնարաններու եզերքը, խմբովին, խիտ

Soldanella Alpina L.

Ապուղան.

1. Մաղիկը երկայնքին կտրուած եւ տարածուած

զաղութներ կազմելով ցուրտին դէմ դիմադրուելու համար: Ձիւնը տակաւին բոլորովին չհալած՝ կը ծակէ եւ դուրս կ'ըլլէ ձիւնին տակէն: Յաճախ կ'ապաստանի լաստեխներու եւ մրտավարդերու

(Rododendron) հովանիին տակ:

Տերունները կտր են երկայն կոթերով. ծաղկաբեր ջողունին՝ որմային ծայրը կը բացուին 3-4 ծաղիկներ թաւանման 5 թերթիկներով դէպի վար հակած. այս թերթերը մութ կապոյտ են ճեղքաւած ծոպերով (frange), պտուղը դա-

Ասպուղանի գաղութ սառնարանի ծղերքը

նաճեւ պատիճ մըն է (capsule), դադաթէն բացուող:

«Ան՝ չսորսան ծաղիկ մի կայ,

«Իսկի վար չի գար.

«Վառ կապոյտ, հոտն է սակաւ:»

Սլաւձորեցի. «Տաղ ծաղկանց»:

Մխիթար Գօշ կը յիշէ ասպուղանը, հօտուս

ձօտուտին հետ, դաշտի եւ լեռներու ծաղկանց միջև եղած վէճի մը առթիւ (առաւ Ը.):

Այս երկու բարձրաբերձ լեռներու Ալպեաններու ծաղիկները, Հայուն իրրեւ խորհրդանշան կրնան ծառայել:

Գինարբը սակաւապետ՝ կը գոհանայ ափ մը հողով եւ սառն ջրով՝ կրային ժայռերու ծերպերուն մէջ, վազող կարկաչող առուներու եւ աղբիւրներու եզերքը:

Գինարբը խոփառ Հայորդին է, առանձին իրրեւ պահակ կեցած Հայաստանի ձորամէջերուն եւ կիրճերուն մէջ, անմատչելի ժայռերուն վերեւ, իր անուշ բոյրով եւ վառ գոյնովը, սիրտ կուտայ անցնող Հայորդիներուն:

Ասպուղանը փափուկ տիկինն է, չարքաշ, ցուրտէն, բուքէն անվախ. իր զանգակիկները համեստօրէն դարձած են դէպի վար: Հոտ չունի աննշմարելի անցնելու համար, այլ իր թաւեայ չրջազգեստին ծոպերը կը փայլին:

Կը սիրէ ընկերովի ապրել, հոծ, բազմանդամ, օրհնեալ հայ ընտանիքին նման:

Մին՝ հայ քաջորդի, միւսը՝ ընտանիքին համեստ տիրուհին:

ԴՈՎՏ. ՅՈՎՀ. ԱՐԹԻՆՆԱՆ

Առնուվիլդ-Գոմէս, 20 Հոկտ. 1947